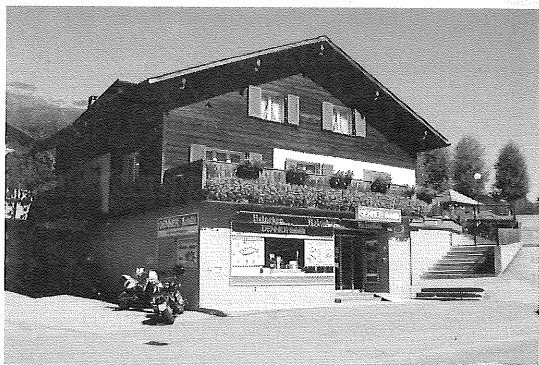

ASSOCIAZIUN LIBRA DA CONSUM TUJETSCH

GIUBILEUM 100 ONNS 1900-2000

Invitaziun

alla 100avla radunonza generala dall'Associaziun libra da consum Tujetsch

Sonda, ils 30 da settember 2000,
allas 19.00 uras el Hotel La Cruna a Sedrun

- Tractandas:**
1. Beinvegni entras il president
  2. Elecziun da dus dumbravuschs
  3. Protocol dalla davosa radunonza generala
  4. Rapport dil president
  5. Rapport digl administratur
  6. Quen annual 1999 e proposta sur dalla repartiziun dil gudogn
  7. Rapport dils revisurs
  8. Approbaziun dil quen e dalla bilanza cun dar scarica als funcziunaris
  9. Mutaziuns
  10. Orientaziuns
  11. Varia

- Giubileum:**
1. Beinvegni entras il president
  2. 100 onns Associaziun libra da consum Tujetsch accumpignau cun tscheina e sera da recreaziun

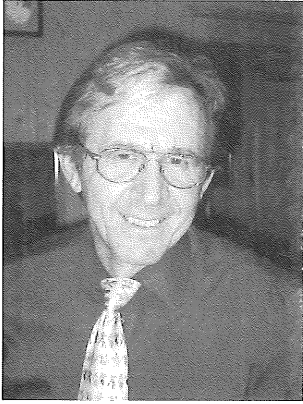
A caschun da nies giubileum da 100 onns envidein nus Vus cordialmein a nossa radunonza generala.

Sedrun, ils 15-09-2000

La suprastonza

Aschunta: Novas statutas
Cronica da giubileum
Bon per attest da quota

Preambel

L'Associaziun libra da consum Tujetsch ha uonn 100 onns. Senza far ina pli gronda celebraziun - lein nus tuttavia partertgar vidlunder. Il patratg fundamental dils fundaturs ei bein staus da levgiar l'existenza dils vischins e promover il beinstar public dalla val. In triep umens curaschus ei semess vidlunder ed ha tratg il fil atras l'onza. Els meretan nies laud. Ed ins ha teniu la dira, malgrad las disposiziuns malsegiras e savens schizun peniblas.

Ina caussa vegn surtut aunc vitier.

Ilis emploi han giu ina paga pagadusa. Persuenter han els haregiu; els ein sestunclentai entochen la sera tard.

Igl ei denton fetg da supponer ch'ei haigi dau daditg avon igl onn 1900 pigns negoziis e deposits da rauba ton dadens sco dado il Dutg grond. In cert «fuor» da raubas indispensablas sco sal e zucher, spazarias e materia e probablamein è ils utensils ils pli neessaris. Tut cumpras ch'ils marcadonts e negoziants han fatg per liung dil Rein engiuviars u schizun da l'autra vart dils cuolms.

Ton ei segir.

Ins sa nunpusseivel trer ensemen tut las curontinas che la fatschenta ha giu da far atras, aschidadir da comprar en e buca il davos cun dar credit. Enaquella ch'ils purs vevan numdadiu buca raps da pagar entochen igl atun sunter las fieras. Pil solit ha la gliעד dalla val pagau ses deivets. Mo paucs han calculau falliu - ed han schau spiarder.

Ed ils temps malguess stattan si per la detta. Sco per semeglia duront las duas uiaras mundialas epi surtut la pupira avon e sunter ils anno 30.

Cun il turissem ed ils implonts electricis e las pendicularas ha il fem entschiet ad ir solemnamein ad ault.

Malgrad la concorrenza dils davos onns - ha l'Associaziun libra da consum saviu francar pei. Empau secapescha era cun igl agid dil VOLG e novissimamein cun il Satellit dil DENNER. Ton che la fatschenta ha oz presapau 10 plazas da lavur, bein in fatg considerabel.

Ed ei vonza a mi d'engraziar a tut tgi ch'ei s'engaschaus pil consum liber, era a quels ch'ei buca pli e medemamein als suprastonts dad oz e secapescha grondamein al personal.

Sche nus tenin vinavon bein casa, vegn la fatschenta a sefar e crescher e levgiar las cumpras dils avdonts dalunsch e damaneivel.

MARCEL SCHMID, president

Associazium libra da consum Tujetsch 100avel onn da fatschenta

QUEN E BILANZA 1999

Quen da gudogn e sperdita per	1999	1998
Gudogn brutto	553'504.48	555'229.06
Tscheins immobilias/capital	25'020.00	25'282.00
Recav total	578'524.48	580'511.06
Cuosts da personal	357'550.17	344'077.15
Cuosts da biro/portos/telefon	15'085.66	10'546.27
Menaschi e segiradas	11'834.55	11'654.40
Manteniment	72'195.35	69'774.03
Taglias/patentas/contribuziuns	29'358.22	23'338.37
Propaganda/diversas expensas	18'325.65	16'424.69
Tscheins da hipotecas	49'903.95	53'149.00
Tscheins emprests	9'850.76	7'879.05
Tscheins locaziun	3'600.00	3'750.00
Cuosts da vehichels	3'841.86	8'565.72
Cuosts total	571'546.17	549'158.68
Recav/Cash-Flow	6'978.31	31'352.38
<hr/>		
Proposta alla radunonza generala:		
Tscheins attests da quota	0.00	0.00
Deducziuns immobilias/mobilias	6'776.91	31'199.00
Gudogn 31.12.99	500.31	298.91

Bilanza per ils 31 da december 1999

ACTIVA	1999	1998
1. Facultad cullonta		
Mieds liquids	81'207.80	43'640.70
Dabien divers debiturs	217'922.25	182'215.95
Activas transitoricas	50'788.45	16'457.30
Provisiun da rauba	248'000.00	260'000.00
Total facultad cullonta	597'918.50	502'313.95
2. Facultad investada		
Screts	1'400.00	800.00
Immobilias Sedrun	688'000.00	612'000.00
Immobilias Rueras	676'000.00	700'000.00
Mobilias	172'000.00	1.00
Maschinas/auto	1.00	1.00
Total facultad investada	1'537'401.00	1'312'802.00
TOTAL ACTIVA	2'135'319.50	1'815'115.95
PASSIVA	1999	1998
1. Capital jester		
Divers crediturs	729'750.44	152'403.65
Deivets bancars / Quens currents	224'158.73	438'604.66
Hipotecas	914'695.00	964'275.30
Diversas passivas	68'015.02	61'933.43
Total capital jester	1'936'619.19	1'617'217.04
2. Capital agen		
Screts da participaziun	68'200.00	67'600.00
Reservas	130'000.00	130'000.00
Gudogn avon tscheinsida	500.31	298.91
Total agen capital	198'700.31	197'898.91
TOTAL PASSIVA	2'135'319.50	1'815'115.95

INA BUNA IDEA CUOZA SEMPER

Cun nus sin buna via

*AUGURIS AL
CONSUM LIBER
SIN SIU
100AVEL ANNIVERSARI*

**BANCA RAIFFEISEN TUJETSCH
7188 SEDRUN**

telefon 081 920 40 50 / telefax 081 920 40 59

internet www.raiffeisen.ch/tujetsch

email tujetsch@raiffeisen.ch

100 JAHRE
ANS
ANNI
RAIFFEISEN

CRONICA 100 ONNS 1900 - 2000

ASSOCIAZIUN LIBRA DA CONSUM TUJETSCH

Introducziun

Cun l'entschatta da schaner ei la carstgaunadad passada el 21avel tschentaner. Gl'onni ei vegnius numnaus Millenium 2000. Entras scrivem e profetisem dallas medias eran ils carstgauns sceptics ed havevan schizun tema dalla scumiada digl onn veder egl onn niev. Certins profets havevan perfin prognosau l'arrivada dalla fin dil mund. Auters manegiavan che la tecnica computerisada savessi far naufragi e tut las datas savessien sparir. Per tuts e principalmein per l'economia fuss quei bein stau ina catastrofa maisuadida. Ditg avon ein ins vegni fatg attents da prevegnir d'in tal schabetg. Bia daners ein vegni impundi per sesejarar giu, sch'in tal seracass havess d'ir en vigur. Cun tonta tema han ins tuttina preparau festivitats da different gener sin s. Silvester. Aschia ei l'entschatta digl onn niev 2000 vegnius festivaus cun raschun da camifo. El decuors dil Millenium astga era l'Associaziun libra da consum Tujetsch festivar 100 onns existenza. Cun plascher e fundada luschezza, selegran tuts associats d'astgar mirar anavos sil svilup da 100 onns dil Consum liber. Segir hai dau el temps d'in tschentaner buca adina mo sulegl, mobein era particlas umbrivaunas. Surmontar quels scarpetschs, han duvrau als responsabels, suprastonzas, administraturs e vendiders(as) gronda curascha, dilligenza, lavur e perseveronza. Ed ussa astgein nus cun buna cunsienzia esser loschs dil gartegiau ed engraziar als fundaturs per quell'ovra temeraria, che ha fatg buns survetschs a tuts Tujetschins ed era jasters en onns da scartezia e schizun era abandonza. Ein associats clientas e clients e tuts perschua di gl'endinau engaschi, lu ei l'existenza ed il svilup dall'Associaziun libra da consum Tujetsch garantida e segirada e sa era exister el 21avel tschentaner. Special engraziament als presents tier la FUNDAZIUN, gl'emprem da fevrer 1900.

Huonder Sep Flurin

Huonder Giachen Antoni

Monn Rest Flurin

Gamboni Fidel

Monn Gion Battesta

Venzin Josef Anton

Monn G. Antoni de Stiafen

Monn Gion Michel

Berther Gion Andriu

Berther Giachen Martin

Deflorin Giachen Giusep

Monn Felici

Berther Thomas

Capeder Vigeli

Muggli Christian

Berther Paul

Beer Stiafen
Gieriet Christian Antoni
Monn Gion Andriu
Berther Placi
Huonder Sigisbert
Berther Duri Battesta
Giossi Giachen Antoni
Berther Gion Paul

Berther Sigisbert
Venzin Josef Lorenz
Schmid Duri Vigeli
Beer Giachen Martin
Berther Vigeli Josef
Cavegn Paul
Giger Gion Battesta
Cavegn Giachen Antoni

En cavazzins lessel clamar en memoria gl'impurtont succediu duront ils emprems 75 onns tenor la cronica scretta da sgr. Berther Sep Fidel p.m. anteriur pres. dall'Associazium libra da Consum Tujetsch. Ils davos 25 onns entras ils protocols.

Fundaziun 1900

Ils 22 da mars approbaziun dallas empremas statutas.

Ils 18 d'avrel 1900 : Registraziun el register da hanletg.

Num: SOCIETAD ACZIONARA TUJETSCH (tochen 1932)

Vendita a Sedrun, filiala a Rueras

Intent: Hanlegiar cun da tuttas caussas pil diever da mintgadi e ch'ins consumescha cheu tier nus.

Impurtonts conclus pri ell'emprema seduta.

Ils commembers s'obligheschan da pagar en in'aczia tochen duas a 500.- frs.

Gl'ei era lubiu sin plirs in'aczia, denton mo sut in num.

Organs dalla societad

President

Dus assessurs

La lavur vegn ualti tutta adossada al president.

El ha massa obligaziuns.

1. Survigilonza
2. Cumpra da rauba
3. Manishescha il quen e fa tuts pagaments.
4. Survigilonza dil personal (vendiders)
5. Representa la Societad ufficialmein.
6. Rendaquen inaga ad onn. Fixar a tgi vender nuot! e.a.v.

17. Protocol dils 26 de Fecladur 1901.

1. Li legim avon igl emprem protocol, sco era las statutas dil registar mercantils et aprobazim de quellas. -
2. Li pregru dau giu quen; cum metteravon igl inventari, e legger giu la bilanza generala, di gl ori passau, tschen ils 15 de matz e resultau sco suonda:

1) Inventari della stizium a Sedrun:	21015.88.-
Inventari della stizium a Cuera:	6255.36.
Total inventari de stizium frs:	27271.24.

2.) De Havens della societad hamletz de Tujetsch.

1. Cuolisch Sedrun:	9618.69
2. Cuolisch Cuera:	2489.57.
3. Preis de Havens. s. aq.	740.-
4. Se bien per enseulo.	262.25
5. Sus autens d'avens.	470.
6. Havens encassa := frs -	700
Total inventari dils d'avens encassa	14280.51 frs.

Aschia in total activ de frs 41551.75

De passiv ei sua passiva:

1.	29 Accias compleinas asofis.	14500
2.	Banca controlata di Grieschun	7000.
3.	Assicuranza de biestge Sujetsch	2800.-
4.	Gieriel Alois Professor	1000.
5.	Empis autras postas (activas)	6200.-
6.	Pagas e locala (puzion)	1000
7.	Futur manis	600.75
8.	Postas enno de pagar a liferants	7845
	<u>Total passiv fcs:</u>	<u>40845.75</u>

Bilancio generala ei: Activ = 41557.75
Passiv 40845.75

Pia aranzament de fcs. - 706.00

De pura manau quier, ei pegnus acceptaus, et approbans cum engraziamea a Signum Anselm Capeder Praesente D.

NB. Postas redas ^{dubiosas} notadas anavos iglotum vergan circa 100 fcs.

Ei pegnu raportau, chi il sconto sin la ramba hagi portau alta societate in aron toly de 1200

Plin aron chi ei seigi pegnu pagau en stizium cum haves folz oliver di sconto circa fcs. 12000.-

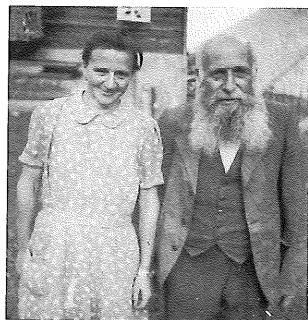
1. Li concludiu del era schan prender ord pischneunca, sche pussivel mo a buonas postas.
2. Els 706 frs. arranzament che usess de reparter sin las azias et employair, ei concludiu de schan en tant temp.
3. Li concludiu de prender si nous azionaris, aber mo de massa pischneunca. Quels ston aber pagar en, ultra della azia, eunc quei che pudess succer a mintga azia dils suno 706 frs.
4. Els revisors de quen per 1902 ein elegi Turnaisch Bienther e Giom batista Mori.
5. El scorto ei concludiu de schan il modern sop. sus taschen uss. Per confirmazion dit suno Protocol en itascrisa.

Giudichem Martin Bienther protocol
 commissarij hotelas - Ledrun
 ils 26 de Novembar 1901.

Emprema stizun a Rueras tochen 1963

Vigeli Venzin e feglia Lucia,
 plirs onns en favur dalla fatschenta

Obligaziuns dils vendiders

1. Menar cudisch da cassa.
2. Arver las stizuns adina duront il di ed era in'uriala la sera.
3. Far las treis turas casa per casa en gl'entir Tujetsch e magari aunc ord vischnaunca cun extra bonificaziun. Quei vegneva numnau ir cun «La grat». Da capir era quei aschia: Ils vendiders(ras) havevan quei mument gl'engaschi sco hermers ni hermerinas che mavan avon onns casa per casa per vender lur rauba. Buca gest in emperneivel post da lavur e buca dau a mintgin d'agir en quella moda. Per nus oz segir interessant da saver.

Cuoz dalla societad

Quella duei cuzzar 10 onns. Negins aczionaris san extrar avon quei termin cun lur capital da fatschenta. Sin eventual gudogn sa vegnir repartiu dividenda. Mo maximal 25.- frs per aczia.

Elecziuns

Anselm Capeder sco emprem president.

Giachen Martin Berther, nuder ed assessur

Gion Antoni Monn assessur

Emprem rendaquen 26-06-1901

Sedrun inventari	frs.	21015.88
Rueras inventari	frs.	6255.36
Dabiens e cassa	frs.	14280.51
		<hr/>
Activa	frs.	41551.75
Passiva	frs.	40845.75
		<hr/>
Avanzament	frs.	706.00

Concludiu negina dividenda. Schar gl'avanzament en fatschenta.

1902 Siara quen cun gudogn 984.43 frs.

Ponderaziuns da fatschenta

La fatschenta mass bein. Tenor ils protocols cumpravan ils clients(as) sin credit. Quei leva dir: Ins schava scriver muort munconza da daners liquids. Il credit era per biars in fetg grond agid. Las grondas famiglias d'allura fuvan biaras cun la megliera bunaveglia buca el cass da cuvierer tut ses deivets. Per la fatschenta restavan memia bia daners ora e quei deva bia quitaus als organs da fatschenta. Els protocols dev'ei mintg'onn remarclas pervia da quei problem. Per biars era il credit ina benedicziun, per auters in disavantatg. Ins

Emprema stizun a Sedrun 1900-1933

1933-1950

fageva buca quen e mo cumprava e gl'atun er' il deivet memia gronds e las entradas memia pintgas per cuvierer tut. Las pagas ed il recav dils purs, luvrers e mistergners eran mudestas. Mo tonaton han ils biars spargnau e pagau lur deivets serecuvrond l'economia. Cun pagament direct ni meinsil e cun serestrenscher han biars fatg meglier quen.

1903 Rendaquen cun gudogn da 1011.- frs.

Mo remarcas el protocol fan da saver malcontentientscha ed ina certa inquietezia.

Criterion: Memia bia rauba schai en stizun. Deponiu memia grond capital el hanletg. Rispostas e sclariments dalla revisiun munglusas. Stizun a Sedrun serrar allas nov la sera e buca far ord quella in'ustria.

Ord quellas remarcas sent'ins il suer ch'ils nibels entscheivan a stgirentar la cuntentientscha dalla fatschenta.

Mo tuttina vegn la suprastanza confirmada per in secund trieni cun la remarca ch'ils assessurs hagien da far pauc e dir nuot. Pari domini dil president.

1904 Negin rendaquen e negin protocol.

1905 Suenter dus onns radunonza e presentaziun dil quen. Surpli 3006.- frs. Carteivel avanzament da dus onns.

Discussiun sto esser stada ulti viva. Sco dividenda per las aczias, prender encunter teila. Ei seigi era vegniu creditau memia bia en ed ord Tujetsch. Ils quens seigien d'incassar immediat. Conclus ch'ils revisurs repassien tut ils cudischs tochen il scharner ed il fevrer puspei radunonza. La radunonza ei vegnida serrada en pulita mala-veglia.

1906 Radunonza extraordinaria.

Quen muossa deficit da 10'105.19 frs. Tenor art. 657 lescha d'obligaziuns san ins prender negin conclus, mobein patertgar co agir vinavon.

Ils 16 d'avrel vegn concludiu: Mintga acziunari paga sco emprest 200.- frs. Miez onn senza tscheins.

1907 Radunonza e rendaquen.

Deivet 12'163.27 frs.

La fatschenta vegn menada vinavon da Tumaisch Berther pres., G. Martin Berther, actuar, G. Antoni Monn assessur.

Conclus: Offniar agl'Uffeci da cumin da schar clamar ils quens ed eventualmein concuors dalla fatschenta.

1908 Las burasclas secalman. Curascha ei aunc avon maun. Ina nova societad acziunara seconstituescha cun 30 commembers. Tochen gl'avrel han ins fatg meisa schubra e la nova societad sa surprender in'activa da 67'255.70 frs. visavi ina passiva da

22¹/₂ 1934 Eurschellas Alois

Sept. 30	Transport.	674.70	930.50
	1 m. teila	1.45	
-	3 1/2 fidulius i 35	1.05	✓
- 17.	3 kg. castognas a 60	1.80	
- 25.	1 l. sport	-.80	
- 27	1 m. firtu, pular de	1.65	
- -	2 scat. sardinas	1.10	
Okb 5	3 kg. giunta a 40	1.20	
- -	1 scat. Schmierife	-.70	
- 12.	1 glas de laticianu	-.70	
- 22.	savun	1.05	
- -	1 scat. sardinas	-.60	
- 27.	dabrin p. lamma	- -	1.10
- -	2 s. seghel a 12.80	25.60	
- -	51 kg. miscela a 18	9.20	
		721.60	931.60
Nov. 7.	Aschins actia		14.-
- -	Aschins de a quen		23.20
- -	Scouto		57.70
- -	Pagan ora al rna	304.90	
pag 248	ps.	1026.50	1026.50

56'350.85 frs. Surpli activa 10'904.85 frs. Dil gudogn netto vegn mintgamai 30% mess en in fondo da reserva.

Nova administraziun

Sgr. Tumaisch Berther, Camischolas pres.

Sgr. Gion Antoni Monn, Sedrun vice-pres.

Sgr. Vigeli Venzin-Giger, Rueras protocollist

Sgr. Giachen Antoni Venzin directur (Pign da Mulin).

Dapi 1908 marscha la fatschenta en generalmein bein. Ins sa carschentar la reserva, pagar dividenda e dar pulits scontos. Tochen 1927 ha il directur Giachen Antoni Venzin menau la fatschenta cun success.

1932 ei la summa da vendita carschida sin 143'624.15 frs.

Els proxims onns adina in carschament e success.

1958 Carschiu sin in miez milliun.

1971 Survargau il milliun.

Duront quels 7 decennis hai era dau grondas midadas en Tujetsch. Onns da scartezia ein svani. Buna economia. Bia lavur vid ils implonts electricis entras las Ovras electricas Rhein Anterior. Vegniu baghegiau bia casas per indigens e hosps da vacanzas. Sil sector turisem: Pencilularas Sedrun-Rueras SA ect. Quei tut ha purtau daners e carschenta las summas da vendita. Secapescha ein ils prezis era carschi.

Pintga cumparegliaziun

	1901	1975
1 faultsch	frs.1,60	frs. 34,-
1 kg sal	frs.-,10	frs. -,85
1 kg pulenta	frs.-,11	frs. 1,30
1 kg zucher	frs.-,46	frs. 3,30
1 tozzel nuvs	frs.-,05	frs. -,60
1 iev	frs.-,07	frs. -,35
1 kg mel d'aviuls	frs.4,80	frs.19,90
1 kg schambun	frs.1,20	frs. 24,- (cun ies)

Enteifer 75 onns hai dau midadas dil num dalla societad da fatschenta. Era statutas, acziunaris e commembers.

1950-1969

Revista dalla moda avon la stizun

1962 Silvia Monn-Berther e Lucia Cavegn-Hendry

Nums

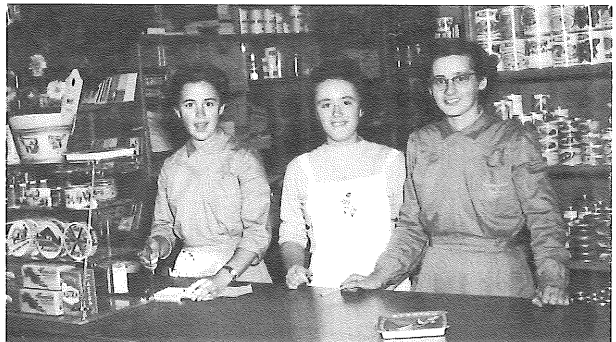
1. J. Berther e Co. (mo l'emprema sera)
  2. Societad acziunara Tujetsch (1900-1933)
  3. Societad acziunara da Consum Tujetsch 1933 -1944
Las aczias ein vegnidas annulladas ed ins ha dau ora attests da quota da fatschenta à 200.- frs.
  4. Associaziun de consum libra Tujetsch 1944-1999
  5. Novas statutas naven dils 07-07-99 Associaziun libra da consum Tujetsch
- 1971 Lieferant VÉGé ha liquidau sia fatschenta (Stiffler-Bürke).
Staus biars onns lieferant e furnider principal da rauba all'ASSOCIAZIUN.
- 1972 Niev furnider VOLG.

Locals da fatschenta

Entschatta a Sedrun plaunterren Hotel Cruna.

- 1933 Atgna casa cun stizun visavi Hotel Cruna. Oz proprietad dalla famiglia Schmid-Venzin Teofil artavels.
- 1950 Casa pervenda veglia plaunterren
- 1968 Scarpau giu gl'entir baghetg vegl suren e baghegiau da niev ed era midau il local da vendita, magasins; biro ed aunc eregiu 3 habitaziuns.
- 1969 Nova stizun sco ella stat oz e cuntenta fetg bein. Casa da fatschennta visavi Hotel Cruna han ins vendiu a Schmid-Venzin Teofil.
A Rueras: Dapi 1908 filiala en casa da sgr. Vigeli Venzin-Giger.
A Rueras 1963 nova casa cun stizun, duas habitaziuns e garascha.
Stizun a Selva 1951-1963, Nazi Peder e sora Barla Catrina.
- 1970 Administratur sgr. Alfons Berther ha demissiunau. 30 onns survetsch meretan in grond engraziament. Successur sgr. Pius Deflorin.
- 1972 Radunonza generala
Presents ein era Dr. Clau Vinzens e sgr. Collenberg

1958
Silvia Monn-Berther,
Tresa Theurillat-Monn
e Bergamin-Monn Culastia

Sviulta varga in milliun. Mo gronds cuosts tscheins passivs e personal.

Dr. Clau Vinzens referescha sur daventar commember dil VOLG.

Avantatgs: Revisiun gratuit.

Controlla e cussegliaziun gl'entir onn.

Cuors da perfecziun administraziun e personal.

Distribuziun alla fin digl onn. Restituziun sin tut la rauba retratga dad els.

Obligaziun dils associats: Retrer tutta rauba pusseivla da siu concern.

Entras ina biala tscherna ei l'Associaziun daventada commembra dil VOLG.

1973 Cassa da pensiun vegn messa en funcziun. Tschentar quen tuttina a Rueras sco a Sedrun.

1974 Ingrandaziun stizun Rueras. Conclus COOP e VOLG: Introducir prezis netto.

Avantatg: Rauba 5-10% pli favoreivla.

Suenter 25 onns survetsch abdicaziun da Lucia Venzin sco administratura a Rueras. Pil prestau in cauld Dieus paghi.

Niev adm. Sgr. Baseli Cavegn, Rueras / Turitg

1974 La sviulta ha contonschiu la biala summa da 1.9 milliuns frs.

Investiziuns han purtau fretg

Giubileum 75 onns

Saver festivar GIUBILEUM da 75 onns ha num vus e fuss bein opportun da buca selegrar. En connex cun la radunonza generala dils 30-05-75 ei quei giubileum sesplegaus suenter radunonza en moda semplia e digna, cun ina gustusa tscheina ed in per uras da buna cumpignia. President sgr. Berther Sep Fidel beneventa tuts ed ha plascher che tons han dau suatientscha agl invit. La beinredevida cronica da sgr. president, dat ina interessanta revista dil curriu e passau duront 75 onns. Bien engraziament ad el per quella lavur supplementara. Sco hospis vegnan special beneventai: sgr. Thomas Riedi e sgr. Collenberg delegai dil VOLG, sgr. Berther Vigeli pres. communal, in per seniors sur 75 onns: Sgr. Lucas Soliva, sgr. Christian Berther-Rhyner, sgr. Stiafen Cavegn e sgr. Baseli Huonder. Era Lucia Venzin administratura duront 25 onns a Rueras retscheiva in bi matg flurs sco renconuschientscha per ses buns survetschs alla fatschenta. Suenter in per uras da vincendeivla cumpignia e sco finiziun embellescha il Chor mischedau Sedrun cun in per canzuns quella fiasta da GIUBILEUM.

1976 Ina certa crisa sefa valer ell'economia. Ils gronds conzerns emprovan da fitgar pei en nossas regiuns e far donn a nossas fatschentas. Vegnir a frida culla concorrenza drova esser allerts e pretenda bia engaschi. Tonaton ha la sviulta survargau 2 milliuns tier l'Associaziun libra da Consum Tujetsch.

- 1977 Administratur Pius Deflorin abdichescha havend anflau in auter post da lavur. Niev administratur Giusep Huonder. A Rueras banduna Cavegn Baseli la filiala. En siu stagl vegn Pius Arquisch elegius. Als novs administratur perseveronza e bien success.
- 1978 Il timun vegn surdaus a sgr. Tumaisch Beer bostger Rueras.
- 1980 Suenter bunas preparativas ei la renovaziun dalla stizun Sedrun ida a fin. Ella ei gartegiada e reussida bein.
- 1982 Niev president sgr. Battesta Monn Sedrun. L'engrondaziun dalla stizun a Rueras cun halla da parcadis e nova intrada per las habitaziuns ei sut tetg, mo ha dau gronds cuosts che vegnan ad esser ina gronda grevezia all' Associazium.
- 1984 Sgr. Testi Monn remetta siu uffeci da president. En siu stagl vegn sgr. Gion Beer Sedrun elegius. El caracterisescha en siu emprem rapport l'Associazium libra da consum Tujetsch en duas spartas:
Fatschenta da commerci e fatschenta d'immobilies. Las immobilies da ca. 3 milliuns dattan da patertgar e fan fastedis. Il commerci fuss encuraschonts mo tscheinsir sur 100'000.- frs. ad onn per hypotecas fan quitaus ed ein strusch supportablas.
- 1985 Vendita da prau a Rueras per 70'000.- frs. Administratur sgr. Giusep Huonder abdichescha. Niev administratur sgr. Jvo Berther. La sviulta ha survargau 3 milliuns. Pil persunal ei la cassa da pensiu obligatorica.
Fatg in concept da sanaziun VOLG per 1986/87 .

- a) 1. Spargn sin scontos e rabats.
2. Menar sez la contabilitad.
3. Alzar tscheins local.
4. Sminuir mancos.

- b) A liunga vesta:
Redimensiunar local da vendita a Rueras.
Vendita d'immobilies: 2 habitaziuns a Rueras e duas garaschas,
vendita 1 habitaziun a Sedrun.

Viva discussiun dils commembers. Causa aunc buca madira, ponderar da rudien, far ina radunonza extraordinaria ni vegnir pli detagliau ed argumentau silla proxima radunonza generala.

Entras tscharna 45 gie e 2 na aunc reponderar quei concept da sanaziun.

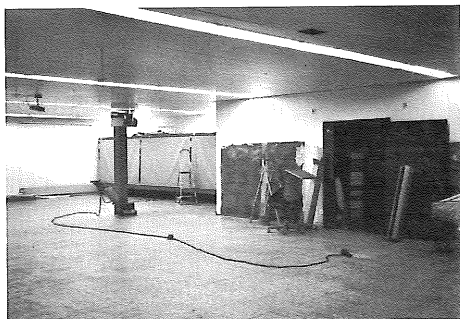
- 1986 Volg svizzer astga festivar 100 onns existenza.
 Stizun Rueras emprema ga vendita sur 1 milliun.
 Grond laud ad administratur sgr. Pius Arquisch.
 Commembers 228, 335 attests da quota.
 Sboz indemnizaziun suprastonza vegn acceptaus unanim cun pigns alzaments.
 Local da vendita a Rueras redimensiunar, parter en meglie e surveseivel, concept per pli pauc personal.
 A Sedrun ed a Rueras installau cameras per evitar enguladetschs.
- 1987 Immobiliars: Midadas efficientas. Habitaziuns cun novs fittaders. Revaletau las immobilias, sligiau si reservas ed aschia saviu far las deducziuns necessarias, era sligiar si surpli passivas. Societad negin gudogn ni sperdita.
 Muort gronds cuosts vegn la redimensiun stizun Rueras buca fatga.
- 1989 Niev president, pasterner Marcel Schmid, Sedrun.
 Garantir gl'avegnir dalla fatschenta.
- 1989 Niev administratur sgr. Werner Curschellas.
- 1990 ConcurrENZA niev COOP a Sedrun. Mo tuttina saviu augmentar la sviulta.
 Problems finanziairs: Tscheins hypotecars ein s'augmentai. Rendita ei insufficienta.
 Savein buca far las deducziuns necessarias.
 Surdau da far in artg da deducziun da menaschi. Detagliau sclariment proxima radunonza generala.
 Immobiliars: Localitads e habitaziuns a Sedrun ed a Rueras, parcadis en garascha a Rueras ein schai a tscheins.
- 1991 Sperdita ella bilanza da ca 76'000.- frs.
 Conclus: Eventuala vendita d'immobilias.
 Declaraziun delegau sgr. Dosch. revisur dal VOLG. Far deducziuns mintg'onni sin immobilias e schischom.
 Investiziuns ston vegnir screttas giu enteifer 10 onns. Tscheins da capitals a Rueras sbassar. Vender ina part dallas immobilias.
 Tier vendita: Pagar giu deivets hypotecars.
 Sligiazium: Vendita habitaziuns a Sedrun e Rueras. Intent dils fundatur rest: Las stizuns a Sedrun e Rueras ein garantidas.
 Entras votaziun ein ins prompts da vender las 5 habitaziuns e dar quei en cumpantenza alla suprastonza.
 Quella sligiazium dat levgera els problems finanziairs.

In paus merità a la funtauna. Far reservas per
temps sitgs:

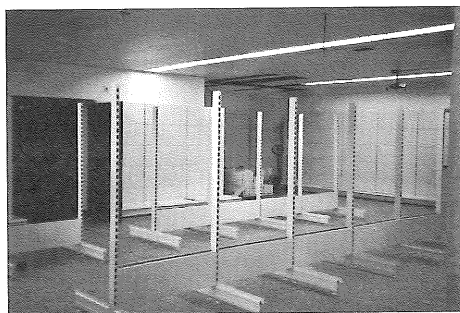
«in bun sentiment»

Banca Chantunala

- 1992 Vendiu
2 habitaziuns a Sedrun, 1 habitazun a Rueras, 1 parcadi a Rueras
Proximamein vendita dalla davosa habitaziun a Sedrun.
A Rueras, ina salvar e vender mo sch'ei fa basegns. Aschia han ins saviu far deducziuns.
Era uonn 87'000.- frs. dameins sviulta. Mo ins ei tuttina cuntents. La vendita d'im-
mobiliias ha possibilitau gl'equiliber en fatschenta.
- 1993 Vendita dallas habitaziuns ei stada impurtonta. Saviu pagar anavos ina part dallas
hypotecas e deivets. Muort concurrenza sviulta adina pli pintga. Tschercar sminua-
ziun dils cuosts. Deplorablamein ha nies premurau Pius Arquisch stuiu calar da lu-
vrar muort sia greva malsogna. Il scaffider ha liberau el da tuts mals ils 17-06-1994.
Grond engraziament ad el per ses survetschs ed engaschi. Alla famiglia sincer cordoli.
Il commerci ha aunc adina recessiun ed effectuescha sin la sviulta 245'000.- frs.
dameins.
- 1994 Meritevels defuncts che han prestau gronda lavur per la Associazion. Sgr. Sep Fidel
Berther, sgr. Gion Aluis Hendry, Bugnei, sgra. Lucia Venzin, Rueras e sgr. Christian
Venzin, Rueras. Per lur engaschi in cauld Dieus paghi e la pasch celestiala.
- 1995 Tuttas immobiliias ein schadas a tscheins ni vendidas. Il svilup da commerci ei em-
pau megliers. Mo cuntenta buca. Dau la cunzina alla suprastonza cun revisurs ed
administratur d'annalisar pusseivladads da migliur. Carteivel encurir in auter fur-
niture principal che possibilitescha meglier gudogn e tuttina favoreivels prezis. Ins ei
sin rucca, mo las contractivas ein aunc buca sclaridas. Perquei less ins aunc buca
numnar el. Sperein il meglier dil meglier.
Ils deivets privats ein pagai anavos. Ei era meglier da luvrar culs instituts bancars.
Igl onn 1982 haveva la fatschenta emprests da privats ella summa totala da ca. frs.
360'000.-, en carnets da spargn ed emprests da baghegiar privats.
- 1996 Gl'onn e sco quels avon han buca purtau il carschen spitgau e giavischau per sur-
montar la crisa actuala ell'economia e sil sector privat. Dapertut vegn fatg restruc-
turaziuns e quellas van il bia sil donn e cuost dils plazs da lavur. La situaziun dall'As-
sociazion ei semeglierada empau ed era la sviulta ei puspei carschida. Als responsa-
bels meritau engraziament per il contonschiu.
Partenent niev furnitur eis ei aunc buca aschi lunsch. En in'autra seduta sperein da
saver dar informaziuns concretas.
- 1997 Gl'onn da fatschenta astga vegnir taxaus per buns. Sin tut las spartas ei la sviulta
s'augmentada. Il trend da serecuvrar dat curascha e nus sperein ch'ei mondi ensi
cun la fatschenta. Secapescha drov'ei vinavon susteniment da commembers,
clients e clientas.

Gronda midada dalla stizun a Sedrun enteifer 5 dis (27-11-99)

Reavertura ils 02-12-99

- 1998 Las statutas dateschan dagl onn 1944. Suenter 50 onns eis ei segir dengrau da far ina revisiun. Previu da far quella lavur gl'onn vegnend e far l'approbaziun la proxima radunonza generala. Distribuziun da quellas egl onn 2000 a caschun dil GIUBILEUM 100 onns existenza.
- 1998 Per la fatschenta cuntenteivels, gie detg pulits. La sviulta ei s'augmentada, ed ha schau in mudest gudogn, mo dapi onns igl ault. Gl'unviern ei staus stregns, nevadas. Muort quellas hai dau incaps da collegiaziun denter Sumvitg-Mustér, Sedrun, Rueras-Dieni. Il pass Alpsu staus serraus varga treis jamnas. Quels factums han segir fatg donns finansials all'economia.
- 1999 Las statutas vegnan tractadas ed ei vegn dau glisch verda pil stampat. Plinavon priu decisiun da baghegiar ora stizun a Sedrun. Leutier era midar furnitur principal VOLG suenter 27 onns. Niev furnitur DENNER- Satellit.

Conclusiun

Sche nus reponderein ussa ils cavazzins dalla cronica ch'ei serestrenschida mo sigl impurtont duront in tschentaner savein nus far per senn che la Associaziun libra da consum Tujetsch ha buca giu mo rosas senza spinas. Dis da sulegl ed era umbrivas ein sebrattai duront quei liung temps. Mo tuttina ein ins vegni da sligiar tuts conflicts e problems per buca stuer suttacumber. Tuttas suprastonzas e funcziunaris han buca schau per breigia da saver garantir vinavon in'existenza era el secund tschentaner.

Senza numnar nums, meretan tuts in cauld engraziamment per lur engaschi, fastedis e travaglias. All'Associaziun libra da Consum Tujetsch cordiala gratulaziun sil GIUBILEUM da 100 onns existenza. Vinavon giavischein bien maun e flurenta prosperaziun cun endinada curascha e perseveronza.

Il niev furnitur ei vegnius presentaus alla radunonza generala ils 07-07-99

Prezis fetg attractivs!

01-09-2000

PREISABSCHLÄGE BEI DENNER	«SUNALP» Frischmilch	1 Liter	alt 1.35	1.25
	«SUNALP» Frischmilch-Drink	1 Liter	alt 1.35	1.25
	«SUNALP» Milch UHT	4 x 1 Liter	alt 5.55	4.95
	«SUNALP» Milch-Drink UHT	4 x 1 Liter	alt 5.55	4.95
	Kochbutter	1 kg	alt 2.70	2.45
	Kristallzucker	1 kg	alt 1.25	1.20
	Weissmehl	1 kg	alt 1.50	1.20
	«ARBORIO» Reis	1 kg	alt 1.55	1.25
	«SONNALPA» Supra Sonnenblumenöl	1 Liter	alt 3.20	2.70

Preziadas commembras, preziai commembers
Stimada clientella

L'associaziun libra da consum Tujetsch sa mirar anavos sin in svilup ordvart legreivel el decuors da ses 100 onns d'existenza. Cun lur engaschi nunstunclenteivel eis ei adina puspei reussiu als responsabels d'anflar las dretgas ideas e vias per in prospereivel flurir da nossa fatschenta. Conta buna lavur ei vegnida prestada el decuors da tons onns - cheu descha ei gia ordavon d'admetter a tuttas persunas in cordial engraziament per ton engaschi en favur da nossa fatschenta.

Naven dils 18 da settember 1989 hai jeu astgau surpender la piazza sco administratur dall'associaziun. Ina vasta fatschenta cun multifars survetschs e funcziuns sco p.ex. immobilias, duas stizuns, contabilitad, debiturs, carnets da spargn, inventaris, pavel da perver, ieli da scaldar, concorrenza e naturalmein engaschi dil personal etc. han pretendiu cumplein engaschi, denton era purtau dabia satisfacziun. Grazia alla buna collaboraziun ed igl agid dalla suprastonza astgel esser loschs dil contonschii.

A Sedrun havein dacuort renovau nossa stizun ed a Rueras han ins fatg las midadas necessarias per aschia saver porscher a nossa clientella localitads emperneivlas. Naven da l'entschatta dil millenium havein nus cul niev furnitur DENNER ina buna purschida che sa senza dubis era pertuccont prezis semiserar culs pli gronds. Il Volg havein sco secund furnitur per completar principalmein il sortiment frestg. Vidlunder vegnan entgins furniturs indigens e regionalis. Nossa finamira ei da porscher in sortiment cun rauba frestga da mintga di. Frestg ed amicabel duei vinavon restar nies motto.

Preziadas commembras, preziai commembers
la fatschenta sauda a Vus, Vus decidis pil beinstar cun Vossa cumpra.

Werner Curschellas, administratur

Dretg igl administratur cun personal.

Furnitur principal tochen 1972

Furnitur principal 1972-1999

Furnitur principal naven dils 02-12-99

DENNER-Satellit
SEDRUN/RUERAS

frestg ed amicabel

Principals funcziunaris 1900 - 2000

Presidents

Anselm Capeder	1900 - 1905
Tumaisch Berther	1906 - 1917
Vigeli Berther	1918 - 1924
Gion Andriu Berther	1925 - 1933
Baseli Berther	1934 - 1936
Giachen Martin Berther	1937 - 1942
Baseli Berther	1943 - 1951
Baseli Huonder	1952 - 1967
Sep Fidel Berther	1968 - 1978
Beer Tumaisch	1978 - 1982
Gion Battesta Monn-Berther	1982 - 1984
Gion Beer-Sgier	1984 - 1989
Marcel Schmid-Bass	1989 -

Vice-presidents

Gion Antoni Monn	1911 - 1915
Christian Gieriet	1916 - 1917
Giachen Antoni Huonder	1918 - 1932
Giachen Martin Berther	1933 - 1936
Baseli Berther	1937 - 1942
Benedetg Deflorin	1943 - 1967
Bruno Soliva	1968 - 1973
Tumaisch Beer-Brugger	1974 - 1978
Gion Aluis Hendry-Loretz	1978 - 1988
Marcel Soliva-Flepp	1988 - 1990
Carli Decurtins-Bass	1990 - 1994
Gemma Berther-Deflorin	1994 - 1996
Giusep Monn-Gieriet	1996 -

Actuars

Giachen Martin Berther (vegl)	1900 - 1907
Vigeli Venzin-Giger	1908 - 1911
Tumaisch Benedetg Berther	1912 - 1917
Felici Monn	1918 - 1949
Baseli Huonder	1950 - 1951

Gion Antoni Berther-Deplaz	1952 - 1957
Sep Fidel Berther	1958 - 1967
Christian Cavegn	1968 - 1973
Gion Battesta Monn-Berther	1974 - 1982
Giusep Giger	1982 - 1986
Gemma Berther-Deflorin	1986 - 1994
Giusep Monn-Gieriet	1994 - 1996
Toni Schmid	1996 - 1998
Ivo Berther-Dekker	1998 -

Directurs (Administraturs)

Giachen Antoni Venzin	1906 - 1926
Gion Antoni Monn	1927 - 1940
Alfons Berther	1940 - 1970
Pius Deflorin	1970 - 1977
Giusep Huonder-Ackermann	1977 - 1985
Ivo Berther-Dekker	1985 - 1989
Werner Curschellas-Ellenberger	1989 -

Revisurs (davos 25 onns)

Bernhard Degonda-Monn	1972 - 1984
Baseli Gieriet-Peder	1974 - 1980
Edgar Hitz-Banfi	1980 - 1986
Rinaldo Schmid-Gamboni	1986 - 1992
Nesa Cavegn-Giger	1984 - 1990
Marcel Soliva-Flepp	1990 - 1998
Simeon Cavegn-Flury	1992 -
Primus Deragisch	1998 -

**A tuts quels, vivs e morts seigi remess cheu in ressentiu
engraziament per tut engaschi e lavur prestada.**